

SZENT LÁSZLÓ KIRÁLY (1077–1095)

Árpád-házi László, magyarok királya nem csak testi erejével, szálfá természetével tűnt ki kortársai közül, de tudásával, művészi érzékével és lelki jóságával is. Isten kegyeltje volt. Nevéhez csodák fözödnek és a mondák végtelen sora. Az ő kívánságára avatták szentté István királyt, Imre herceget és Gellért püspököt. Halála után szentté avatták őt magát is. Egy alkalommal László király és serege napokig nem leltek vizet a sziklás, kietlen karszti tájon. Szomjúság gyötörte a hadat, az emberek kiszáradt torokkal, elgyöngülve vánszorogtak, és a végpusztulás árnyéka nehezedett rájuk. Végül is aléltan megállt a menet a sziklás, száraz pusztaság közepén, az emberek eldőltek, halálukra vártak. László király félrevonult a katonáitól, s térdre borulva hosszasan imádkozott Istenhez segítségért. Majd lábra állt megint, megmarkolta súlyos harci dárdáját, s minden erejét összeszedve beleütötte a fegyver acél hegyét a sziklába.

– Isten nevében vizet fakassz! – kiáltotta.

Abban a pillanatban, ahol a dárda hegye a sziklára ütött, tiszta vizű, bugyogó forrás eredt, gazdagon öntve Isten áldását az elcsigázott emberek számára.

Egy másik alkalommal betegség tizedelte seregét. Hulltak az emberek, akár a legyek. A királyi sereg tábora haláltáborrá változott. László király sátrában imádkozott, majd fogta íját, kiment a tábor szélére, s nyilát kilötte a mező irányába. Az őszi napfényben csillogva szállt a királyi nyílvevő, majd széles ívben földet ért megint, egy jelentéktelennek tetsző, kis növényke levelét szűrve keresztül. A király parancsára zsákokba gyűjtötték annak a növénynek a leveleit, amennyit csak leltek belőle a környékbeli mezőkön, megfőzték vízben, s a vizét megitták a betegekkel. A járvány azonnal megszűnt. Ezt a kis növényt a nép ma is Szent László fűvének nevezi.

Kelet felől a kunok nyugtalanították abban az időben a megtelepedett magyarokat. Újra meg újra betörték a keleti gyepon, és hiába mért rájuk a királyi sereg véres vereséget Cserhalomnál, továbbra is portyázták Erdély földjét, dúlták, rabolták a népet.

László király többször is kiverte őket az országból.

Egy ilyen alkalommal a fosztogató kunok, hogy életüket mentsék, kiszórták futás közben a rabolt arany tallérokat, arra számítva, hogy kapzsiságukban a királyi vitézek abba hagyják az üldözést, és rávetik magukat az aranypénzre. De László király imája kavicsá változtatta nyomban az aranyat, és a menekülő kunokat egytől egyig fogságba ejtették vitézei. Erdélynek azon a részén ma is találni lehet kis, lapos, kerek, sima kavicsokat, amit a nép kun talléroknak nevez.

Egy másik alkalommal az erdélyi KERLÉS község közelében csapott le László király a fosztogató kunokra, akik nyomban futásnak eredtek a közeli hegyek felé. Üldözés közben a király megpillantott egy kun lovast, aki sikoltozó magyar leányt cipelt magával a nyeregben. A király üldözőbe vette a leányrablót, de nehéz páncélos lova hamar fáradni kezdett, és látni lehetett, hogy nem bírta a versenyt a könnyűlábú kun lóval.

– Szép hűgom! – kiáltott oda a király a leánynak. – Százszorta jobb a halál, mint a rabszolgaság! Rántsd le a gonoszt magaddal együtt a lóról, s a többit bízd az Úr-Istenre!

A leány megfogadta a tanácsot, s megkapaszkodva elrablójába, oldalra

vetette magát egész súlyával. A ló kiszaladt alóluk, s mindketten a földre zuhantak. Leugorva lováról, a király párviadalban megölte a kunt, és megmentette a szépséges hajadont.

Egyszer Torda közelében, kunokat üldözve megint, László király elszakadt csapatától és egymagában kergetett a dombokon át egy menekülő portyát. Azok azonban hamar észrevették, hogy csak egy magányos lovas üldözi őket, és szembe fordultak vele. Mikor felismerték benne a magyarok királyát, nyomban üldözőbe vették, hogy élve kerítsék kézre. Már majdnem el is érték célukat, amikor a menekülő László király hangosan felkiáltott:

– Isten, segíts!

Abban a pillanatban megremegett az üldöző kunok alatt a föld, hatalmas dördüléssel megnyílt a hegy, és mélységes szakadék támadt üldözött és üldözők között, melyen ló nem ugorhatott át, s melynek meredek falait ember nem mászhatta meg. László király megmenekült.

Így keletkezett a nevezetes TORDAI HASADÉK. Szikláin ma Erdély legszebb vadvirágai nőnek, s lent a mélyben, ahova csak délidőben süt be a napfény, sűrű páfrányok rengetegében kicsike csermely csobog. Néha csontokat mos ki viharok után a szakadék aljából. A királyt üldöző kunoknak és lovaiknak a csontjait, akik halálukat lelték a földindulásban.

Halála után Nagyváradon temették el Árpád-házi Lászlót, s a róla elnevezett templom előtt, ahol bebalzsamozott teste nyugszik, lovas szobrot állított emlékezetére a nemzet.

Erről a szoborról mondják, hogy amikor a törökök ellen harcolt Nagyvárad alatt egy maroknyi magyar sereg, s már a törökök javára fordult a csata sorsa, egyszerre csak megjelent valahonnan hatalmas lovon egy sisakos, páncélos óriás, és mázsás buzogányával, rettenetes kardjával rávetette magát a pogányra. Tucatjával kaszabolta le a törököt. Lepattant róla a nyilvessző, megcsorbult rajta a kard, s még az ágyúgolyó sem tehetett kárt benne.

Esze nélkül menekült előle az ellenség, százával adta meg magát. Mikor a győzelmes magyar sereg bevonult Nagyváradra, döbbenve látták, hogy a templom előtt Szent László érc-lovát hab takarta tetőtől talpig. Rohantak a városi urak a templomba, s lám, a szent király testét is izzadság borította az üvegbúra alatt. Az éjjeli őr pedig eskü alatt vallotta, hogy a templom előtt a szobor alapzata egész éjszaka üresen állt, a szobor nem volt sehol.

Nagy híre és dicsősége volt László királynak az egész világ előtt.

A középkori lovag mintaképeként tisztelték mindenütt. Mikor Európa lovagrendei összefogtak, hogy visszafoglalják a szent földet a pogánytól, és a pápa meghirdette az első keresztes hadjáratot, László királynak ajánlották fel a fővezérséget, amit ő el is fogadott. De mielőtt a keresztes hadak egybegyűltek volna, meghalt László király és ez az oka annak, hogy nem az ő vezérlete alatt indult el a szent föld felszabadítására az első keresztes hadjárat.

Az első világháború után az Erdélybe becsődülő és az őslakó magyarságot gyilkoló oláhok megcsúfolták Nagyváradon a szent király szobrát is. De a feljegyzések szerint mindazok, akik kezet emeltek a szoborra, különös és titokzatos halállal haltak meg, rendre és egyenként, s tíz év teltevel már egyetlenegy sem volt közülök életben.